

Innovatiefonds Kennisplatform BuildinG

Groningen, 28 april 2021

Deze notitie is een aanvulling op het document ‘Kennisplatform BuildinG - Plan van Aanpak 2021-2024; dd 28 februari 2021’, en betreft een nadere toelichting over het Innovatiefonds. De komende maanden zal een (separaat) Plan van Aanpak voor het Innovatiefonds worden uitgewerkt.

1. Doel innovatiefonds

Belang van innovaties

Innovaties zijn essentieel om de gewenste stappen naar een veilige, duurzame en circulaire leefomgeving en economie in de provincie Groningen mogelijk te maken. Kennisplatform BuildinG heeft daarom in haar programma een Innovatiefonds opgenomen, waarin kansrijke innovaties in de regio actief worden ondersteund door verkenningen, toegepast onderzoek, pilots en inhoudelijk advies, om te komen tot versnelde ontwikkeling.

Waarom specifiek inzetten op innovatie voor de bevingenregio?

In Groningen werken we nu aan de gebouwde omgeving van de toekomst. Dat gebeurt noodgedwongen versneld als gevolg van de noodzaak tot versterking en schadeherstel. In de uitvoering is het van belang te profiteren van nieuwe inzichten en innovaties. We kunnen het maar één keer goed doen. De omvang en urgentie van de opgave in Groningen vraagt om verbeterde ontwerpen, producten, technieken, processen en competenties (sociale innovatie) die leiden tot inverdieneffecten; zowel in maatschappelijke toekomstwaarde als in kostenefficiency. Gezien de urgentie van de versterking met oplossingen voor bewoners moeten we dit werkendeweg organiseren zodat kennisontwikkeling, validatie en toepassing in de praktijk hand in hand gaan. Hoewel het werk in Groningen natuurlijk al is begonnen, is en blijft het opportuun om te werken aan een kennis- en valorisatiemechanisme aangezien we nog vele jaren bezig zullen zijn met de opgave. Bovendien staat de techniek niet stil; op het gebied van bijvoorbeeld energietransitie en klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen zien we veel nieuwe ontwikkelingen, zowel nationaal als internationaal.

Waarom een innovatiefonds; wat voegt het toe?

Met het innovatiefonds als onderdeel van het kennisplatform bieden we u een effectief instrument als “buitenboordmotor” voor kennisontwikkeling en innovatie in de versterking van Groningen. Niet taken van anderen over te nemen, maar als flexibele aanvulling op het bestaande instrumentarium. Met het innovatiefonds spelen we in op verschillende imperfecties in het huidige systeem:

- Innovatieve oplossingen komen vaak niet tot wasdom vanwege risico’s, te hoge aanloopkosten, en onvoldoende zicht op marktkansen. Vooral in het regionale MKB zien we regelmatig interessante vernieuwingen die blijven steken bij gebrek aan doorontwikkeling, podium en kennisdeling. Ook zien we vaak een mismatch tussen vraag en aanbod in kennis (“elkaar niet kunnen vinden”). Met name bij het mkb is vaak hulp in vraagarticulatie nodig.
- Doorgaans reageert de bouwkolom op de vraag van de opdrachtgever. Die vraag is meestal opgesplitst naar rollen in het bouwproces in specifieke projecten en programma’s. De uitvraag leidt doorgaans niet vanzelf tot kennisdeling over projecten heen. Integendeel, marktpartijen hebben in deze marktstructuur doorgaans de neiging kennis- of innovaties voor zichzelf te houden om bij een volgende uitvraag een concurrentievoordeel te hebben. Met andere woorden, er is behoefte aan een prikkel tot pre-concurrentiële samenwerking.

- In het aardbevingen dossier is sprake van veel verschillende bouwstromen en instanties. Dat komt de integraliteit, die zo nodig is in bijvoorbeeld dorpsversterking, niet ten goede. Ook de kenniswereld zelf is complex en gefragmenteerd naar disciplines. Er zijn instanties en budgetten maar we zien regelmatig dat relevante kennisvragen “tussen wal en schip” vallen.

BuildinG kan door middel van het Kennisplatform voorzien in een gedragen Kennisagenda die aangeeft welke kennis ontbreekt en moet worden ontwikkeld. Het kan gaan om kennislacunes, maar dus ook om marktfalen. De follow-up kan in het programma verder worden vormgegeven door inzet van onderzoeksbudgetten. Hiermee wordt tevens tegemoetgekomen aan een belangrijke wens die we de afgelopen jaren regelmatig van maatschappelijke organisaties zoals het gasberaad te horen krijgen: wat is de follow-up van de opgehaalde kennisvragen? wat gaat ermee gebeuren? Met het innovatiefonds kunnen we samen met de stakeholders veel meer proactief bijdragen aan oplossingen voor de regio, met inzet van budgetten voor **kortcyclisch** onderzoeks- en testwerk, inclusief nader te bepalen co-financiering door participanten en andere belanghebbenden. Daarbij zullen we maximaal gebruik maken van studenten en onderzoekers van partners van BuildinG, in het bijzonder de Hanzehogeschool Groningen.

2. Suggesties voor thema's & activiteiten

De thema's / onderzoeken voor het innovatiefonds worden bepaald door de stuurgroep op voordracht van het team van BuildinG. Onderwerpen zullen ook uit de kennistafels en kenniscafé's voortkomen. Als voorbeeld kunnen de volgende activiteiten worden benoemd (rijp en groen):

Schade en versterken:

- beperkte monitor schade versterkte woningen / nieuwbouw
- testen (nieuwe) biobased materialen op de triltafel
- testen 3d geprint beton op seismische belasting
- intervisie recepten voor dorpsversterking/vernieuwing (leren van Krewerd, Overschild, Ten Post etc)

Circulair en duurzaam bouwen

- verkenning urban mining bij sloop / nieuwbouw (circulariteit)
- verkenning laaghangend fruit, zoals klimaatadaptieve maatregelen bij dorpsvernieuwing

Digitalisering

- verkenning implementatie AI-scheurherkenning
- verkenning digitaal dashboard en datamanagement bouwlogistiek (ivm veiligheid)

Overig

- position paper innovatieve woonvormen in de regio (inpassing tiny houses etc.)
- toetsingskader en virtuele modelwoning voor “levensloopgeschikt” bouwen en wonen

3. Organisatie

De stuurgroep speelt binnen het Innovatiefonds een belangrijke rol. Zij heeft mandaat om het beschikbare onderzoeksbudget toe te kennen aan bepaalde onderzoekstrajecten. Het doel is om binnen samenwerkingsverbanden (bedrijfsleven, overheden en kennisinstellingen) te komen tot versnelling in innovaties. Hierbij kunnen de onderzoekers en studenten van de verschillende lectoraten van de Hanzehogeschool, evenals de experts van TNO worden ingezet. Dit geldt voor de domeinen van circulariteit, digitalisering, schadeherstel, bouwkundig versterken en energietransitie.

Van belang voor het opzetten van de organisatie van het Innovatiefonds, zijn onder andere de volgende onderdelen:

- Inrichten stuurgroep
- Mandaat en budgethouder
- Vraagarticulatie
- Transparantie en open kennisdeling
- Kiezen actuele en relevante thema's
- Wijze van toekennen subsidies
- Begeleiden bedrijven en organisaties
- Monitoring uitvoering

De organisatie van het Innovatiefonds zal in de volgende fase worden uitgewerkt.

4. Plan van Aanpak

De komende maanden zal een Plan van Aanpak voor het Innovatiefonds worden uitgewerkt. Hierin zal aandacht besteed worden aan onderstaande onderwerpen.

1. Aanleiding, doel en ambitie

- 1.1 Doel
- 1.2 Ambitie
- 1.3 Belang voor de regio
- 1.4 Output
- 1.5 Activiteiten
- 1.6 Doelgroep

2. Governance

- 2.1 Organisatiestructuur
- 2.2 Subsidieverdelingssystematiek
- 2.3 Beoordelingsprocedure
- 2.4 Monitoring van de uitvoering

3. Activiteiten

- 3.1 Vragen uit de markt
- 3.2 Ondersteuning bedrijven
- 3.3 Propositie ontwikkeling

3.4 Validatie en demonstratie

3.5 Proeftuin / fieldlabs

3.6 Kennisontwikkeling en kennisdelen

4. Financiering en begroting

4.1 Financiering

4.2 Opbouw van de subsidie

4.3 Begroting